

Commissie voor Mediabeleid Vergadering van 29/05/1996

Vraag om uitleg van mevrouw Yolande Avontroodt tot de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media, over de uitzendmoeilijkheden van de lokale radio's in Antwerpen

1. Uiteenzetting door de vraagsteller Mevrouw Yolande Avontroodt merkt op dat de problematiek van de vrije radio's momenteel weer erg actueel is. Zij ontving recent het document "De Grote leugen" vanwege de vzw Vevora waarin onomwonden wordt gesteld dat de minister verantwoordelijk is voor het liquideren van het fenomeen lokale radio in Vlaanderen.

Het is op dit moment niet de bedoeling van de spreker het debat in alle toonaarden te voeren. Haar collega Dirk Van Mechelen zal dit zeker ten gepaste tijden doen.

Zij heeft wel enkele vragen over de specifieke toestand in Antwerpen. Het is trouwens opmerkelijk dat de Antwerpse noodklok geluid wordt door een partijgenoot van de minister, met name schepen Bruno Peeters.

De spreker weet uit ervaring dat de lokale radio's in Antwerpen te kampen hebben met aanzienlijke ontvangstproblemen waardoor ze behoorlijke moeilijkheden krijgen : de adverteerders haken af, de inkomsten dalen hierdoor, de tewerkstelling komt in het gedrang.

De vigerende wetgeving laat een uitgestraald maximum zendvermogen van 100 watt toe. In dezelfde wet staat dat de niet-openbare radio een zendgebied mag bestrijken met een straal van 8 kilometer. Op dit ogenblik is het onmogelijk in een stad als Antwerpen met een zendvermogen van 100 watt een zendgebied van 8 kilometer te dekken. Dat heeft vooral te maken met het te sterk uitzenden van radio's buiten Antwerpen op dezelfde frequentie maar ook met het feit dat een stad nu eenmaal anders gebouwd is dan een landelijke gemeente. In Brussel heeft men deze situatie reeds langer geregulariseerd en hogere vermogens toegekend aan de Vlaamse lokale radio's in het Brusselse.

De minister weet dat voor Brussel een uitzonderingsprocedure werd uitgewerkt waardoor de lokale radio's een gewaarborgd zendgebied hebben binnen een straal van 30 kilometer. De internationale technische normen stellen dat een zender werkend in een grote agglomeratie 10 dB meer veldsterkte nodig heeft. Dat zou mogelijk moeten zijn in Antwerpen, Gent en Brussel. Deze steden kan men onmogelijk bestrijken met een zender van 100 watt.

De BRTN gebruikt voor de zender die het programma studio Brussel voor Gent stad uitzendt op 94,5 MHz een zender van 500 watt met een antenne van 100 meter hoog. Een lokale radio met zo'n antenne mag maar 15 watt gebruiken. Zolang de technische aspecten van lokale radio's niet opgelost worden is het zinloos steeds weer het inhoudelijk aspect van de radio's wettelijk te willen regelen.

Een beperkt aantal radio's in de stad Antwerpen gelijke kansen geven als hun collega's in Brussel is het doel.

Het is zeer belangrijk dat er wordt gesproken over een verzorgingsgebied in plaats van de geciteerde 8 kilometer. 8 kilometer is voldoende voor een landelijke gemeente, maar het verzorgingsgebied van bovenvermelde Antwerpse radio's ligt gevoelig verder.

Gevolg : de Antwerpse radio's kunnen luisteraars reeds thuis bereiken en hen rond de files leiden in plaats van ze te berichten als ze er reeds lang inzitten. In Brussel was dit een van de redenen om meer zendvermogen toe te kennen aan de Vlaamse radiozenders.

De luisteraars die actief deelnemen aan het stadsleven moeten door de stadsradio's bereikt kunnen worden. In het licht van deze aanklacht had de spreker van de minister graag het volgende vernomen : 1. Is hij op de hoogte van de problemen die de Antwerpse lokale radio's ondervinden? Zo ja, wat gaat hij eraan doen? Wat denkt hij ervan om aan hun dezelfde faciliteiten te verlenen als aan hun Brusselse collega's?

2. Deelt de minister de verzuchtingen van zijn partijgenoot, schepen Bruno Peeters, om het decreet te wijzigen zodat er een groter uitzendgebied mogelijk wordt?

3. Is deze Antwerpse aanklacht niet het zoveelste bewijs dat door het vigerende decreet het fenomeen lokale radio langzaam "mond dood" gemaakt wordt?

2. Antwoord van de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media De minister antwoordt dat de administratie de vraag van Mevrouw Yolande Avontroodt grondig heeft onderzocht.

Vooreerst wordt opgemerkt dat er benevens de grote radio's waarover het geachte lid het heeft, nog negen andere lokale radio's in Antwerpen zijn erkend. De problemen in Antwerpen kunnen onderverdeeld worden in drie categorieën : 1. storingen door Franstalige radio's, vooral uit Brussel, die met een veel groter vermogen dan voorzien in het frequentieplan uitzenden; 2. ontvangstproblemen in een grote stad. Door de afscherming van vele hoge gebouwen wordt een signaal minder goed over de hele stad verdeeld en komen er meer storingen voor dan in landelijke gebieden. Hoge antennes kunnen dat probleem voor een groot deel oplossen omdat over hoge gebouwen heen wordt gestraald. Een te hoge antenne geeft dan weer aanleiding tot een laag vermogen wat dan weer andere ontvangstproblemen in de binnenstand kan geven.

3. Storingen door Vlaamse radio's die zich om hun eigen dienstzone veilig te stellen tegen de storingen wapenen door op hun beurt hun zendvermogen op te drijven.

Tegen deze laatste overtreding wordt door het BIPT op vraag van de Vlaamse Gemeenschap opgetreden. Ondanks controles en inbeslagnamen niet altijd met langdurig succes. De administratie heeft de uitzendmogelijkheden van de vier radio's in detail onderzocht.

Het onderzoek wijst uit dat radio Expres op 102 8 MHz een theoretisch gemiddelde dienstzone van 8,5 km heeft, wat zeker niet slecht is. De radio wordt vooral gestoord door buitenlandse zenders (Wesel-Duitsland en Maubeuge Frankrijk op 102 8 MHz en Rotterdam op 102.7 MHz). De zendinstallatie staat zeer hoog, waardoor het vermogen zeer klein wordt (15W). Het lage vermogen speelt vooral in de binnenstand in het nadeel. Een lagere antennehoogte biedt ook geen oplossing omdat hoge gebouwen dan meer afscherming voor gevolg hebben.

Lokale radio Antigone heeft de beste frequentie van Antwerpen : er zijn nauwelijks buitenlandse storingen en geen storingen vanuit de Franse Gemeenschap.

Voor VRM op 104 2 MHz is het probleem het grotere vermogen van Franstalige radio's uit Brussel op 104.3 en 104.0 MHz.

Radio Nostalgie op 107 4 MHz is de enige in de band 104.9 - 107.9 MHz. In die band werden een maximaal aantal lokale radio's ondergebracht. De radio is omringd door vele zenders op laag vermogen van België en Nederland op relatief korte afstand. Dat is normaal in dat deel van de band. Die frequentie is typisch voor dat deel van de band. De afstand tot de andere lokale radio's blijkt voldoende te zijn. Indien andere lokale radio's hun vermogen opvoeren zal deze radio relatief sneller getroffen worden omdat hij veel nabijgelegen stoorzenders heeft. Een verhoging van het vermogen is voor deze radio onmogelijk door de normale afstanden tot andere lokale radio's.

4. Het toekennen van een groter zendgebied vergt een wijziging van de regelgeving. De minister vestigt er de aandacht op dat dergelijke wijziging heel wat gevolgen heeft.

Om een straal van 30 kilometer te bekomen is een vermogen van minstens 5 000 W nodig. Het juiste vermogen hangt af van de nationale en internationale stoorzenders. Indien aan de vier vernoemde radio's dit vermogen zou worden toegekend, dan krijgen 35 Vlaamse lokale radio's hiervan storingen, gaande van lichte storingen tot totale onbeluisterbaarheid.

De administratie stelt dat dit evenwel een louter theoretisch model is. Er is immers geen enkele kans dat die aanpassingen gecoördineerd kunnen worden met het binnen- en buitenland.

Vertrekkend van het huidige frequentieplan werd vroeger onderzocht welke frequenties in Antwerpen een vermogen van 300 W zouden kunnen krijgen met een antennehoogte van 35 m. Daardoor zou de dienstzone niet enorm toenemen, maar zou de ontvangst in de stad wel verbeterd worden. De minimale afstanden tussen deze radio's onderling en met de normale lokale radio van 100 W zijn dan : - 50 km voor stations op dezelfde frequentie - 29 km voor stations met een frequentieverschil van 100 kHz - 20 km voor stations met een frequentieverschil van 200 kHz Voor deze grotere radio's kan voor een frequentieverschil van 300 kHz best ook een minimumafstand opgelegd worden (rond de 8 of 10 km).

De best te gebruiken frequenties in Antwerpen van het huidige plan zijn : - 102.8 MHz - 103.2 MHz - 103.6 MHz Met dit vermogen moeten vijf andere erkende lokale radio's verdwijnen. Coördinatie met het binnen- en buitenland is noodzakelijk, maar er zijn minder problemen te verwachten. De frequenties vanuit Antwerpen kunnen met dit vermogen in Gent herhaald worden met een identiek vermogen. Ook dan sneuvelen een aantal uitzendmogelijkheden van andere erkende radio's. Indien er met een groter vermogen dan 300 W. wordt gewerkt is dit niet meer mogelijk. Dan is een frequentieverschil tussen de radio's van de twee steden van 100 kHz of meer noodzakelijk, afhankelijk van het vermogen dat gewenst wordt. Indien ook in andere steden, bijvoorbeeld Brugge of Hasselt, 300 W zouden worden toegestaan, verminderen de aantallen in Gent en Antwerpen.

Het gebruik van een groter vermogen in Antwerpen is niet onmiddellijk toepasbaar in het huidige frequentieplan van de Vlaamse Gemeenschap. Grotere vermogens voor de grotere steden zijn enkel mogelijk bij een algemene herschikking van het frequentieplan en enkel in de band tot 104,8 MHz. Het toekennen van radio's met een groter vermogen zou het aantal lokale radio's (nu 97) in deze band gevoelig verminderen. Het zal bovendien de nodige coördinaties en onderhandelingen met binnen- en buitenland vergen.

De minister herhaalt nog eens dat in het verleden - en hij betreurt dat - teveel frequenties werden toegekend waardoor het niet mogelijk is alle erkende radio's een voldoende groot zendcomfort te waarborgen. Om de storingen te beperken en om de toestand te verbeteren heeft zijn voorganger in overleg met de representatieve verenigingen van lokale radio's beslist geen nieuwe initiatieven te erkennen. De toestand verbeterde er evenwel weinig op omdat door het buitenland frequenties terecht werden ingenomen die spijtig genoeg ook aan Vlaamse radio's waren toegekend en vooral omdat de Franse Gemeenschap op onrechtmatige wijze hogere vermogens aan verschillende radio's toekende.

Ondanks alle overleg en ondanks procedures tot schorsing bij de Raad van State sedert juni 1994 is er nog steeds geen oplossing. Op dit ogenblik is er bij de Raad van State een zitting over de zaken die de minister op 1 augustus 1995 tegen de Franse Gemeenschap heeft ingesteld. De minister wil niet vooruitlopen op een arrest maar kan toch meedelen

dat het verslag van de auditeur de Vlaamse Gemeenschap volkomen gelijk geeft. De minister heeft ook wel hoop dat het huidig overleg met de Frans Gemeenschap enig - de minister is heel voorzichtig - resultaat zal opleveren. Ingenieurs van de twee gemeenschappen zoeken op dit ogenblik naar - definitieve - oplossingen.

5. De minister verklaart dat het niet eenvoudig is om te bepalen op welke wijze het medium lokale radio best kan worden geholpen. De minister zal met bijzondere aandacht kennis nemen van de parlementaire initiatieven die worden voorbereid.

Gelet op de dagelijkse klachten bij de administratie over een gebrek aan zendcomfort denkt hij dat hoe dan ook herschikkingen nodig zullen zijn wil het medium lokale radio nog kansen naar de toekomst hebben. Dat bij die herschikkingen voorrang zal moeten gegeven worden aan de erkende radio's lijkt hem de logica zelf. Het is de commissie bekend dat de lokale radio's met alle, ook minder fraaie, middelen op een opentrekken van de frequentieband en op een wijziging van het besluit van 15 maart 1996 inzake zendvergunningen aandringen. De minister wil hierover geen polemiek uitlokken. Hij herinnert er alleen aan dat de technische normen die nu worden aangevallen en die in het besluit van 15 maart 1996 qua bescherming van de frequenties van de openbare omroep zijn ingeschreven, identiek zijn aan die vermeld in het KB van 20 augustus 1981 - het zogenaamde KB Willockx - en die dus reeds 15 jaar lang worden gehanteerd. De opdeling van de frequentieband werd tien jaar geleden, dus lang voor het beleid van zijn voorganger en hemzelf, bij de uitbreiding van de uitzendmogelijkheden ingevoerd omdat op die wijze aan de lokale radio's meer kansen konden worden gegeven. Het onderbrengen van grotere en kleinere radio's in dezelfde band beperkt immers het aantal uitzendmogelijkheden. De frequentieplannen werden ook niet door BRTN maar wel door RTT voor heel België opgemaakt.

Vooraf externe oorzaken - de start van radio Donna, het ingebruiknemen van dezelfde frequentiebanden in het buitenland en de onrechtmatige beslissingen van de Franse Gemeenschap - hebben het medium lokale radio beperkt. Dat het zendcomfort in Vlaanderen te wensen overlaat, valt niet te betwijfelen. Vergeleken met Nederland, dat een veel betere ligging heeft - op zee wordt niet uitgezonden - moet de minister vaststellen dat er in het kleinere Vlaanderen bijna evenveel radio's zijn. Hij vreest dat er geen mirakeloplossingen zijn. De minister blijft ervoor ijveren dat de Franse Gemeenschap eindelijk met de rechtmatige belangen van onze radio's rekening houdt.

De minister deelt de commissie ten slotte mee dat voor hem alles bespreekbaar is. Hij heeft zijn administratie daarom de opdracht gegeven een coördinatieprocedure in te zetten om na te gaan of er in de band 87.5 - 102.1 al dan niet nog reële uitzendmogelijkheden voor kleinschalige radio's overblijven. Hij onderzoekt wie als extern adviseur kan worden aangetrokken om het Vlaams Parlement en hemzelf objectief in te lichten of de BRTN al dan niet teveel frequenties heeft en van een te grote bescherming geniet.

Ten slotte verklaart de minister dat het verschil in visie tussen hem en zijn partijgenoot Bruno Schepers voor hem geen probleem vormt. Meningsverschillen moeten mogelijk zijn, ook tussen partijgenoten.

3. Replieken Mevrouw Yolande Avontroodt vraagt of zij uit het antwoord van de minister mag afleiden dat de minister bereid is om te overwegen om bijkomende zendcapaciteit aan de agglomeratie toe te kennen.

De minister antwoordt dat er momenteel onderzoek wordt verricht betreffende een herziening van de frequentiecapaciteit in heel Vlaanderen, in het licht van die herziening wordt ook het dossier Antwerpen bekeken. De herziening van de frequentiecapaciteit zal echter gepaard gaan met een beperking van het aantal lokale radio's.

- Het incident is gesloten.